

2023/0397(COD)

19.2.2024

NUOMONĖ

Tarptautinės prekybos komiteto

pateiktas Užsienio reikalų komitetui ir Biudžeto komitetui

dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatoma Vakarų Balkanų reformų ir ekonomikos augimo priemonė (COM(2023)0692 – C9-0408/2023 – 2023/0397(COD))

Nuomonės referentas: Helmut Scholz

PA_Legam

TRUMPAS PAGRINDIMAS

Europos Sąjunga parengė visapusišką politiką, kuria remiamas laipsniškas Vakarų Balkanų šalių stojimas; Albanija, Bosnija ir Hercegovina, Kosovas, Juodkalnija, Šiaurės Makedonija ir Serbija. Šio proceso tikslas – skatinti šalių, norinčių įstoti į ES, demokratinę, ekonominę ir socialinę pažangą, taip skatinant glaudesnę bendradarbiavimą ir stabilumą Europoje.

Europos Sąjunga, kaip ir atitinkamos šalys, yra visiškai įsitikinusi Vakarų Balkanų šalių europine perspektyva, mūsų artimais kultūriniais, istoriniais ir geografiniais ryšiais ir mūsų bendradarbiavimu keliose svarbiose srityse.

Vakarų Balkanai ypač nukentėjo nuo pastarojo meto krizių, pavyzdžiui, COVID-19, didelės jaunų gyventojų migracijos ir ekonominių sunkumų, kuriuos dar labiau padidino Rusijos agresija Ukrainoje. Vakarų Balkanų šalių gyventojų perkamoji galia yra nuo trečdalis iki pusės vidutinės perkamosios galios Europos Sąjungoje.

Pranešėjas pritaria 2023 m. gruodžio 13 d. įvykusio ES ir Vakarų Balkanų aukščiausiojo lygio susitikimo išvadoms. Europos Sąjunga dar kartą patvirtino tvirtą įsipareigojimą būsimam Vakarų Balkanų šalių stojimui į Europos Sąjungą ir paragino paspartinti procesą, grindžiamą bendromis demokratijos ir teisinės valstybės vertybėmis, partnerių vykdomomis patikimomis reformomis ir sąžiningomis sąlygomis.

Siekdama sustiprinti šį įsipareigojimą, ES šiam regionui teikia didelę pagalbą ir finansinę paramą. Tokiu būdu galima laipsniškai integruotis į bendrąją rinką, prieš tai glaudžiai bendradarbiaujant, gaunant Europos paramą ir vykdant regioninę integraciją (kaip parengiamosios priemonės). Mūsų prekybos ir komercinių santykių gerinimas taip pat bus svarbus veiksnys, lemiantis šių bendrų pastangų sėkmę ateityje.

Vakarų Balkanų reformų ir ekonomikos augimo priemonė gerokai padidins finansinę paramą. Finansavimu pagal šią Priemonę bus remiamos reformų programos Vakarų Balkanuose, daugiausia dėmesio skiriant socialinėms, ekonominėms ir pagrindinėms reformoms, įskaitant teisinės valstybės principą ir tikslines investicijas.

Priemonės ištekliai 2024–2027 m. sudarys 6 mlrd. EUR dviejų rūšių paramai: 2 mlrd. EUR negrąžintinos paramos forma ir 4 mlrd. EUR Europos Sąjungos suteiktų lengvatinių paskolų forma. Pranešėjas palankiai vertina šį finansinį įsipareigojimą, tačiau būtų pritaręs negrąžintinos paramos didinimui ir lankstumui, susijusiam su paskolų sąlygomis.

Komisijos pasiūlyme numatytos griežtos sąlygos, pagal kurias lėšų skyrimas priklauso nuo iš anksto patvirtintose reformų darbotvarkėse nustatytų tikslų įgyvendinimo. Pranešėjo nuomone, norint laikytis tokio požiūrio reikia daug lankstumo ir atsižvelgti į pastarojo meto krizes, kurios ir toliau daro poveikį Vakarų Balkanų šalims. Pranešėjas taip pat pabrėžia, kad šį užmojų reikia susieti su socialinių ir darbo sąlygų gerinimu, tvariu vystymusi ir kova su nelygybe, ypač tarp vyrų ir moterų.

Visomis investicijomis turi būti prisidedama prie platesnio tikslo – padėti regionui pereiti prie žaliosios, neutralaus poveikio klimatui, atsparios, skaitmeninės ir įtraukios ekonomikos. Pranešėjas primygtinai reikalauja, kad pirmenybė būtų teikiama tikslams, ypač tiems, kurie yra susiję su bendromis vertybėmis ir kurie dar labiau sustiprins plėtros proceso pagrindus.

Tai apima teisinę valstybę, demokratiją, pagarbą žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms, skatinant nepriklausomą teismų sistemą, kovą su sukčiavimu, korupcija, organizuotu nusikalstamumu, pinigų plovimu, mokesčių slėpimu ir sukčiavimu, pagarbą tarptautinei teisei, žiniasklaidos laisvę ir akademinę laisvę, taip pat pilietinei visuomenei palankią aplinką, socialinio dialogo skatinimą, vyrų ir moterų lygybės skatinimą, nediskriminavimą ir toleranciją, siekiant užtikrinti ir stiprinti pagarbą mažumoms priklausančių asmenų teisėms.

Nors ši programa turėtų sudaryti sąlygas Vakarų Balkanų šalių ekonomikai suartėti ir suderinti jų standartus su Europos Sąjungos standartais, turime ne tik suartinti mūsų ekonomikas, bet ir stiprinti mūsų kultūrinę, švietimo, akademinę, mokslinių tyrimų ir kūrybinę partnerystę. Pranešėjas yra įsitikinęs, kad ši programa ne tik stiprina mūsų ekonomiką, bet ir suteikia daug galimybių stiprinti mūsų santykius ir pasiekti geresnį tarpusavio supratimą.

PAKEITIMAI

Tarptautinės prekybos komitetas ragina atsakingus Užsienio reikalų komitetą ir Biudžeto komitetą atsižvelgti į šiuos pakeitimus:

Pakeitimas 1

Pasiūlymas dėl reglamento 11 konstatuojamoji dalis

Komisijos siūlomas tekstas

(11) priemonė turėtų užtikrinti suderinamumą su bendraisiais Sąjungos išorės veiksmų tikslais, nustatytais Europos Sąjungos sutarties 21 straipsnyje, įskaitant pagarbą pagrindinėms teisėms, įtvirtintoms ES pagrindinių teisių chartijoje, ir paramą šiems tikslams. Ji visų pirma užtikrins žmogaus teisių apsaugą ir propagavimą *bei* teisinės valstybės principo laikymąsi;

Pakeitimas

(11) priemonė turėtų užtikrinti suderinamumą su bendraisiais Sąjungos išorės veiksmų tikslais, nustatytais Europos Sąjungos sutarties 21 straipsnyje, įskaitant pagarbą pagrindinėms teisėms, įtvirtintoms ES pagrindinių teisių chartijoje, ir paramą šiems tikslams. Ji visų pirma užtikrins žmogaus teisių, *darbuotojų teisių* apsaugą ir propagavimą *pagal TDO konvencijas, taip pat* teisinės valstybės principo laikymąsi;

Pakeitimas 2

Pasiūlymas dėl reglamento 12 konstatuojamoji dalis

Komisijos siūlomas tekstas

(12) pagal priemonę vykdoma veikla turėtų būti prisidedama prie pažangos siekiant darnaus vystymosi tikslų, Paryžiaus susitarimo ir Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos, Jungtinių Tautų biologinės įvairovės konvencijos ir Jungtinių Tautų konvencijos dėl kovos su dykumėjimu laikymosi ir neturėtų būti prisidedama prie aplinkos būklės blogėjimo ar žalos aplinkai ar klimatui. Pagal priemonę finansuojamos priemonės turėtų atitikti paramos gavėjų nacionalinius energetikos ir klimato planus, jų nacionaliniu lygmeniu nustatytą įpareigojantį veiksma ir siekį iki 2050 m. pasiekti klimato neutralumą. Priemone turėtų būti prisidedama prie klimato kaitos švelninimo veiksma ir gebėjimo prisitaikyti prie neigiamo jos poveikio bei didinamas atsparumas klimato kaitai;

Pakeitimas

(12) pagal priemonę vykdoma veikla turėtų būti prisidedama prie pažangos siekiant darnaus vystymosi tikslų, ***nelygybės mažinimo, kartu atsiejant ekonomikos augimą nuo išteklių naudojimo***, Paryžiaus susitarimo ir Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos, Jungtinių Tautų biologinės įvairovės konvencijos ir Jungtinių Tautų konvencijos dėl kovos su dykumėjimu laikymosi ir neturėtų būti prisidedama prie aplinkos būklės blogėjimo ar žalos aplinkai ar klimatui. Pagal priemonę finansuojamos priemonės turėtų atitikti paramos gavėjų nacionalinius energetikos ir klimato planus, jų nacionaliniu lygmeniu nustatytą įpareigojantį veiksma ir siekį iki 2050 m. pasiekti klimato neutralumą. Priemone turėtų būti prisidedama prie klimato kaitos švelninimo veiksma ir gebėjimo prisitaikyti prie neigiamo jos poveikio bei didinamas atsparumas klimato kaitai. ***Priemone turėtų būti remiamas MVĮ ir socialinės ekonomikos subjektų inovacijų skatinimas, taip pat technologijų perdavimas remiant žaliąją ir skaitmeninę pertvarką; pagal Priemonę vykdoma veikla turėtų apimti jaunimo nedarbo ir protų nutekėjimo iš Vakarų Balkanų šalių mažinimo politiką; vykdam veiklą pagal Priemonę turėtų būti numatyti poveikio aplinkai vertinimai ir viešos konsultacijos dėl projektų, darančių poveikį saugomoms teritorijoms, biologinei įvairovei ir aplinkos apsaugai, atsižvelgiant į vietos bendruomenės nuomonę.***

Pakeitimas 3

**Pasiūlymas dėl reglamento
13 konstatuojamoji dalis**

Komisijos siūlomas tekstas

(13) įgyvendinant šį reglamentą turėtų

Pakeitimas

(13) įgyvendinant šį reglamentą turėtų

būti vadovaujamosi lygybės ir nediskriminavimo principais, kaip išdėstyta Lygybės sąjungos strategijose. Juo turėtų būti skatinama lyčių lygybė bei moterų ir mergaičių įgalėjimas ir turėtų būti siekiama apsaugoti ir propaguoti moterų ir mergaičių teises, laikantis ES lyčių lygybės veikslių planų ir atitinkamų Tarybos išvadų bei tarptautinių konvencijų. Priemonės įgyvendinimas turėtų atitikti Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvenciją ir užtikrinti investicijų ir techninės pagalbos prieinamumą;

būti vadovaujamosi lygybės ir nediskriminavimo principais, kaip išdėstyta Lygybės sąjungos strategijose, **pagarba darbuotojų teisėms, darbuotojų sveikatai ir saugai**. Juo turėtų būti skatinama lyčių lygybė bei moterų ir mergaičių įgalėjimas, **įskaitant moterų ir vyrų darbo užmokesčio skirtumo mažinimą**, ir turėtų būti siekiama apsaugoti ir propaguoti moterų ir mergaičių teises, laikantis ES lyčių lygybės veikslių planų ir atitinkamų Tarybos išvadų bei tarptautinių konvencijų. Priemonės įgyvendinimas turėtų atitikti Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvenciją ir užtikrinti investicijų ir techninės pagalbos prieinamumą;

Pakeitimas 4

Pasiūlymas dėl reglamento 15 konstatuojamoji dalis

Komisijos siūlomas tekstas

(15) atsižvelgiant į Europos žaliąjį kursą, kuris yra Europos tvaraus augimo strategija, ir į tai, kaip svarbu siekti klimato ir biologinės įvairovės tikslų pagal Tarpinstituciniame susitarime prisiimtus įsipareigojimus, priemone turėtų būti padedama siekti bendro tikslo, t. y. klimato srities tikslams skirti 30 proc. ir biologinės įvairovės tikslams 2024 m. skirti 7,5 proc., o 2026 ir 2027 m. – 10 proc. Sąjungos biudžeto išlaidų. Ne mažiau kaip 37 proc. negrąžintinos finansinės paramos, teikiamos per VBIP, turėtų būti skirta klimato srities tikslams įgyvendinti. Priemonės lėšomis turėtų būti remiama veikla, kurią vykdant visapusiškai laikomasi Sąjungos klimato ir aplinkos apsaugos standartų bei prioritetų ir principo „nedaryti reikšmingos žalos“, kaip tai suprantama pagal Reglamento (ES) 2020/852 17 straipsnį⁸;

Pakeitimas

(15) atsižvelgiant į Europos žaliąjį kursą, kuris yra Europos tvaraus augimo strategija, ir į tai, kaip svarbu siekti klimato ir biologinės įvairovės tikslų pagal Tarpinstituciniame susitarime prisiimtus įsipareigojimus, priemone turėtų būti padedama siekti bendro tikslo, t. y. klimato srities tikslams skirti 30 proc. ir biologinės įvairovės tikslams 2024 m. skirti 7,5 proc., o 2026 ir 2027 m. – 10 proc. Sąjungos biudžeto išlaidų. Ne mažiau kaip 37 proc. negrąžintinos finansinės paramos, teikiamos per VBIP, turėtų būti skirta klimato srities tikslams įgyvendinti, **kad būtų pasiektas poveikio klimatui neutralumas**. Priemonės lėšomis turėtų būti remiama veikla, kurią vykdant visapusiškai laikomasi Sąjungos klimato ir aplinkos apsaugos standartų bei prioritetų ir principo „nedaryti reikšmingos žalos“, kaip tai suprantama pagal Reglamento (ES) 2020/852 17 straipsnį⁸;

⁸ 2020 m. birželio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/852 dėl sistemos tvariam investavimui palengvinti sukūrimo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2019/2088, OL L 198, 2020 6 22, p. 13.

⁸ 2020 m. birželio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/852 dėl sistemos tvariam investavimui palengvinti sukūrimo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2019/2088, OL L 198, 2020 6 22, p. 13.

Pakeitimas 5

Pasiūlymas dėl reglamento 22 konstatuojamoji dalis

Komisijos siūlomas tekstas

(22) siekiant užtikrinti veiksmingą priemonės įgyvendinimą, be kita ko, palengvinti Vakarų Balkanų paramos gavėjų integraciją į Europos vertės grandines, visos pagal šią priemonę finansuojamos ir perkamos prekės ir medžiagos turėtų būti kilusios iš valstybių narių, paramos gavėjų, Europos ekonominės erdvės susitarimo susitariančiųjų šalių, šalių, kurioms taikomi Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/947 I priedas¹⁰ ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/1529 I priedas, ir šalių, su kurioms Komisija yra nustaciusi abipusę galimybę gauti išorės pagalbą paramą gaunančiose valstybėse, išskyrus atvejus, kai prekės ir medžiagos negali būti įsigytos bet kurioje iš tų šalių priimtinomis sąlygomis;

¹⁰ 2021 m. birželio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/947, kuriuo nustatoma Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonė „Globali Europa“, iš dalies keičiamas ir panaikinamas Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas

Pakeitimas

(22) siekiant užtikrinti veiksmingą priemonės įgyvendinimą, be kita ko, palengvinti Vakarų Balkanų paramos gavėjų integraciją į Europos vertės grandines, visos pagal šią priemonę finansuojamos ir perkamos prekės ir medžiagos turėtų būti kilusios iš valstybių narių, paramos gavėjų, Europos ekonominės erdvės susitarimo susitariančiųjų šalių, šalių, kurioms taikomi Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/947 I priedas¹⁰ ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/1529 I priedas, ir šalių, su kurioms Komisija yra nustaciusi abipusę galimybę gauti išorės pagalbą paramą gaunančiose valstybėse, **ir, kai įmanoma, turi atitikti aukštus socialinius ir aplinkosaugos kriterijus**, išskyrus atvejus, kai prekės ir medžiagos negali būti įsigytos bet kurioje iš tų šalių priimtinomis sąlygomis, **toku atveju viešieji pirkimai turėtų atitikti dabartines ir būsimas ES tiekimo grandinės taisykles**;

¹⁰ 2021 m. birželio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/947, kuriuo nustatoma Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonė „Globali Europa“, iš dalies keičiamas ir panaikinamas Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas

Nr. 466/2014/ES ir panaikinamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/1601 ir Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 480/2009 (OL L 209, 2021 6 14, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/947/oj>).

Nr. 466/2014/ES ir panaikinamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/1601 ir Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 480/2009 (OL L 209, 2021 6 14, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/947/oj>).

Pakeitimas 6

Pasiūlymas dėl reglamento 27 konstatuojamoji dalis

Komisijos siūlomas tekstas

(27) reformų darbotvarkėse taip pat turėtų būti paaiškinimas apie paramos gavėjo taikomą veiksmingą pažeidimų, korupcijos, sukčiavimo ir interesų konfliktų prevencijos, nustatymo ir ištaisymo sistemą naudojant pagal Priemonę skirtas lėšas, ir tvarką, kuria siekiama užkirsti kelią dvigubam finansavimui pagal Priemonę ir kitas Sąjungos programas ar kitus paramos teikėjus;

Pakeitimas

(27) reformų darbotvarkėse taip pat turėtų būti paaiškinimas apie paramos gavėjo taikomą veiksmingą pažeidimų, korupcijos, sukčiavimo ir interesų konfliktų prevencijos, nustatymo ir ištaisymo sistemą naudojant pagal Priemonę skirtas lėšas, ir tvarką, kuria siekiama užkirsti kelią dvigubam finansavimui pagal Priemonę ir kitas Sąjungos programas ar kitus paramos teikėjus; ***reformų darbotvarkės turėtų būti rengiamos ir įgyvendinamos dalyvaujant visiems atitinkamiems kiekvienos šalies suinteresuotiesiems subjektams.***

Pakeitimas 7

Pasiūlymas dėl reglamento 29 konstatuojamoji dalis

Komisijos siūlomas tekstas

(29) Komisija turėtų įvertinti kiekvieną reformų darbotvarkę remdamasi šiame reglamente nustatytais kriterijų sąrašais. Siekiant užtikrinti vienodas šio reglamento įgyvendinimo sąlygas, Komisijai turėtų būti suteikti įgyvendinimo įgaliojimai patvirtinti šias reformų darbotvarkes. Tais įgaliojimais turėtų būti naudojamosi laikantis Europos Parlamento ir Tarybos Reglamento (ES) Nr. 182/2011¹¹. Komisija

Pakeitimas

(29) Komisija turėtų įvertinti kiekvieną reformų darbotvarkę remdamasi šiame reglamente nustatytais kriterijų sąrašais. Siekiant užtikrinti vienodas šio reglamento įgyvendinimo sąlygas, Komisijai turėtų būti suteikti įgyvendinimo įgaliojimai patvirtinti šias reformų darbotvarkes. Tais įgaliojimais turėtų būti naudojamosi laikantis Europos Parlamento ir Tarybos Reglamento (ES) Nr. 182/2011¹¹. Komisija

tinkamai atsižvelgs į Tarybos sprendimą 2010/427/ES ir prireikus į EIVT vaidmenį, visų pirma stebėdama, kaip laikomasi išankstinės Sąjungos paramos sąlygos;

tinkamai atsižvelgs į Tarybos sprendimą 2010/427/ES ir prireikus į EIVT vaidmenį, visų pirma stebėdama, kaip laikomasi išankstinės Sąjungos paramos sąlygos; **reformų darbotvarkes turėtų vertinti Komisija, padedama nepriklausomų ekspertų, įskaitant pilietinės visuomenės ekspertus.**

¹¹ 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 182/2011, kuriuo nustatomos valstybių narių vykdomos Komisijos naudojimosi įgyvendinimo įgaliojimais kontrolės mechanizmų taisyklės ir bendrieji principai (OL L 55, 2011 2 28, p. 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj>).

¹¹ 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 182/2011, kuriuo nustatomos valstybių narių vykdomos Komisijos naudojimosi įgyvendinimo įgaliojimais kontrolės mechanizmų taisyklės ir bendrieji principai (OL L 55, 2011 2 28, p. 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj>).

Pakeitimas 8

Pasiūlymas dėl reglamento 3 straipsnio 2 dalies a punktas

Komisijos siūlomas tekstas

a) spartinti paramos gavėjų perėjimą prie tvarios ir įtraukios ekonomikos, kuri galėtų atlaikyti konkurencinį Sąjungos bendrosios rinkos spaudimą, ir prie stabilios investicinės aplinkos;

Pakeitimas

a) spartinti paramos gavėjų perėjimą prie tvarios, **neutralaus poveikio klimatui** ir įtraukios ekonomikos, **kurios nelygybės lygis žemas ir** kuri galėtų atlaikyti konkurencinį Sąjungos bendrosios rinkos spaudimą, ir prie stabilios investicinės aplinkos;

Pakeitimas 9

Pasiūlymas dėl reglamento 3 straipsnio 2 dalies c a punktas (naujas)

Komisijos siūlomas tekstas

Pakeitimas

ca) **užtikrinti, kad investicijos, kurioms taikoma Priemonė, sudarytų sąlygas naudoti gavėjams atlikti svarbesnį vaidmenį atsparioje ES vertės grandinėse,**

skatinti didesnę vietos pramonės vertės kūrimą ir plėtrą bei jų pažangą visoje vertės grandinėje;

Pakeitimas 10

Pasiūlymas dėl reglamento 3 straipsnio 2 dalies e punktas

Komisijos siūlomas tekstas

e) spartinti žaliąją pertvarką pagal 2020 m. Vakarų Balkanų žaliąją darbotvarkę, apimančią visus ekonomikos sektorius, visų pirma energetiką, įskaitant perėjimą prie dekarbonizuotos neutralaus poveikio klimatui, klimato kaitai atsparios ir žiedinės ekonomikos;

Pakeitimas

e) spartinti žaliąją pertvarką pagal 2020 m. Vakarų Balkanų žaliąją darbotvarkę, apimančią visus ekonomikos sektorius, visų pirma energetiką, įskaitant ***energijos vartojimo efektyvumą ir*** perėjimą prie dekarbonizuotos neutralaus poveikio klimatui, klimato kaitai atsparios ir žiedinės ekonomikos ***bei biologinės įvairovės ir aplinkos apsaugos;***

Pakeitimas 11

Pasiūlymas dėl reglamento 3 straipsnio 2 dalies g punktas

Komisijos siūlomas tekstas

g) skatinti inovacijas, visų pirma MVI, ir prisidedant prie žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos;

Pakeitimas

g) skatinti inovacijas, visų pirma MVI, ir prisidedant prie žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos, ***teikiant techninę pagalbą ir perduodant technologijas;***

Pakeitimas 12

Pasiūlymas dėl reglamento 3 straipsnio 2 dalies h punktas

Komisijos siūlomas tekstas

h) skatinti kokybišką švietimą, mokymą, perkvalifikavimą ir kvalifikacijos kėlimą bei užimtumo politiką;

Pakeitimas

h) skatinti kokybišką švietimą, mokymą, perkvalifikavimą ir kvalifikacijos kėlimą bei užimtumo politiką ***ir TDO konvencijų taikymą, daugiausia dėmesio skiriant moterų ir vyrų darbo užmokesčio***

Pakeitimas 13

Pasiūlymas dėl reglamento 3 straipsnio 2 dalies i punktą

Komisijos siūlomas tekstas

i) toliau stiprinti pagrindinius plėtros proceso principus, įskaitant teisinės valstybės principą, demokratiją, pagarbą žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms, skatinant nepriklausomas teismines institucijas, didesnę saugumą, kovą su sukčiavimu, korupcija, organizuotu nusikalstamumu, pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu, mokesčių slėpimu ir mokesčiniu sukčiavimu; laikytis tarptautinės teisės; stiprinti žiniasklaidos laisvę ir akademinę laisvę bei pilietinei visuomenei palankią aplinką; skatinti socialinį dialogą; skatinti lyčių lygybę, nediskriminavimą ir toleranciją, užtikrinti ir stiprinti pagarbą mažumoms priklausančių asmenų teisėms;

Pakeitimas

i) toliau stiprinti pagrindinius plėtros proceso principus, įskaitant teisinės valstybės principą, demokratiją, pagarbą žmogaus **bei darbuotojų** teisėms ir pagrindinėms laisvėms, skatinant nepriklausomas teismines institucijas, didesnę saugumą, kovą su sukčiavimu, korupcija, organizuotu nusikalstamumu, pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu, mokesčių slėpimu ir mokesčiniu sukčiavimu; laikytis tarptautinės teisės; stiprinti žiniasklaidos laisvę ir akademinę laisvę bei pilietinei visuomenei palankią aplinką; skatinti socialinį dialogą; skatinti lyčių lygybę **ir moterų ir vyrų darbo užmokesčio skirtumo mažinimą**, nediskriminavimą ir toleranciją, užtikrinti ir stiprinti pagarbą mažumoms priklausančių asmenų teisėms;

Pakeitimas 14

Pasiūlymas dėl reglamento 4 straipsnio 1 dalis

Komisijos siūlomas tekstas

1. Bendradarbiavimas pagal Priemonę grindžiamas šiais vystymosi veiksmingumo principais, kurių skatinama laikytis visų įgyvendinimo sąlygų kontekste, visų pirma: paramos gavėjų atsakomybe įgyvendinant vystymosi prioritetus, orientavimusi į rezultatus, įtraukiomis partnerystėmis, skaidrumu ir tarpusavio atskaitomybe. Bendradarbiavimas

Pakeitimas

1. Bendradarbiavimas pagal Priemonę grindžiamas šiais vystymosi veiksmingumo principais, kurių skatinama laikytis visų įgyvendinimo sąlygų kontekste, visų pirma: paramos gavėjų atsakomybe įgyvendinant vystymosi prioritetus, orientavimusi į rezultatus, įtraukiomis partnerystėmis **ir dalyvaujamoju politikos formavimu, apimančiu pilietinę**

grindžiamas veiksmingu ir efektyviu išteklių paskirstymu ir naudojimu.

visuomenę ir vietos valdžios institucijas, skaidrumu ir tarpusavio atskaitomybe. Bendradarbiavimas grindžiamas veiksmingu ir efektyviu išteklių paskirstymu ir naudojimu.

Pakeitimas 15

Pasiūlymas dėl reglamento 4 straipsnio 4 dalis

Komisijos siūlomas tekstas

4. Į pagal Priemonę vykdomą veiklą integruojami aspektai, susiję su klimato kaitos švelninimu ir prisitaikymu prie jos, biologine įvairove ir aplinkos apsauga, žmogaus teisėmis, demokratija, lyčių lygybe ir, kai aktualu, nelaimių rizikos mažinimu, taip pat ja prisidedama prie pažangos siekiant darnaus vystymosi tikslų, kad būtų skatinami integruoti veiksmai, kuriais galima suderintai siekti papildomos naudos ir įgyvendinti kelis tikslus. Ją vykdant turi būti vengiama neišnaudojamo turto ir vadovaujamosi principais „nedaryti žalos“ ir „nė vieno nepalikti nuošalyje“, taip pat tvarumo principu, kuriuo grindžiamas Europos žalasis kursas.

Pakeitimas

4. Į pagal Priemonę vykdomą veiklą integruojami aspektai, susiję su klimato kaitos švelninimu ir prisitaikymu prie jos, biologine įvairove ir aplinkos apsauga, žmogaus **bei darbuotojų** teisėmis, demokratija, lyčių lygybe ir, kai aktualu, nelaimių rizikos mažinimu, taip pat ja prisidedama prie pažangos siekiant darnaus vystymosi tikslų, kad būtų skatinami integruoti veiksmai, kuriais galima suderintai siekti papildomos naudos ir įgyvendinti kelis tikslus, **užtikrinant poveikio aplinkai vertinimus ir viešas konsultacijas dėl projektų, darančių poveikį saugomoms teritorijoms, biologinei įvairovei ir aplinkos apsaugai, atsižvelgiant į vietos bendruomenės nuomonę.** Ją vykdant turi būti vengiama neišnaudojamo turto ir vadovaujamosi principais „nedaryti žalos“ ir „nė vieno nepalikti nuošalyje“, taip pat tvarumo principu, kuriuo grindžiamas Europos žalasis kursas.

Pakeitimas 16

Pasiūlymas dėl reglamento 4 straipsnio 4 a dalis (nauja)

Komisijos siūlomas tekstas

Pakeitimas

4a. ES užtikrina ir didina savo išorės politikos suderinamumą, o paramos gavėjai siekia suderinti savo politiką su

Pakeitimas 17

Pasiūlymas dėl reglamento 5 straipsnio 1 dalis

Komisijos siūlomas tekstas

1. Paramos pagal Priemonę teikimo paramos gavėjams išankstinės sąlygos yra tos, kad paramos gavėjai turi **toliau** puoselėti ir taikyti veiksmingus demokratinius mechanizmus, įskaitant daugiapartinę parlamentinę sistemą, bei laikytis teisinės valstybės principo ir vykdyti visus įsipareigojimus gerbti žmogaus teises, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises. Kita išankstinė sąlyga yra ta, kad Serbija ir Kosovas turi konstruktyviai normalizuoti santykius, kad būtų visiškai įvykdyti visi jų atitinkami įsipareigojimai, kylantys iš Susitarimo siekiant santykių normalizavimo ir jo įgyvendinimo priedo, taip pat visų ankstesnių dialogo susitarimų, ir dalyvautų derybose dėl visapusiško susitarimo dėl santykių normalizavimo.

Pakeitimas 18

Pasiūlymas dėl reglamento 5 straipsnio 2 dalis

Komisijos siūlomas tekstas

2. Komisija, tinkamai atsižvelgdama į naujausią plėtos dokumentų rinkinį, stebi, ar išpildytos 1 dalyje nustatytos išankstinės sąlygos prieš išmokant lėšas paramos gavėjams pagal Priemonę ir visu paramos pagal Priemonę teikimo laikotarpiu. Komisija gali priimti sprendimą, kuriame daroma išvada, kad kai kurios iš šių išankstinių sąlygų neįvykdytos, ir visų

Pakeitimas

1. Paramos pagal Priemonę teikimo paramos gavėjams išankstinės sąlygos yra tos, kad paramos gavėjai turi puoselėti ir taikyti veiksmingus demokratinius mechanizmus, įskaitant daugiapartinę parlamentinę sistemą, bei laikytis teisinės valstybės principo ir vykdyti visus įsipareigojimus gerbti žmogaus teises, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises, **atsižvelgiant į 3 straipsnyje nurodytus tikslus**. Kita išankstinė sąlyga yra ta, kad Serbija ir Kosovas turi konstruktyviai normalizuoti santykius, kad būtų visiškai įvykdyti visi jų atitinkami įsipareigojimai, kylantys iš Susitarimo siekiant santykių normalizavimo ir jo įgyvendinimo priedo, taip pat visų ankstesnių dialogo susitarimų, ir dalyvautų derybose dėl visapusiško susitarimo dėl santykių normalizavimo.

Pakeitimas

2. Komisija, tinkamai atsižvelgdama į naujausią plėtos dokumentų rinkinį, stebi, ar išpildytos 1 dalyje nustatytos išankstinės sąlygos prieš išmokant lėšas paramos gavėjams pagal Priemonę ir visu paramos pagal Priemonę teikimo laikotarpiu. Komisija gali priimti sprendimą, kuriame daroma išvada, kad kai kurios iš šių išankstinių sąlygų neįvykdytos, ir visų

pirma neišmokėti 21 straipsnyje nurodytų lėšų, neatsižvelgdama į tai, ar įvykdytos 16 straipsnio 3 dalyje nurodytos mokėjimo sąlygos.

pirma neišmokėti 21 straipsnyje nurodytų lėšų, neatsižvelgdama į tai, ar įvykdytos 16 straipsnio 3 dalyje nurodytos mokėjimo sąlygos. ***paramos gavėjai turi galimybę ištaisyti trūkumus, kad įvykdytų išankstines sąlygas ir, Komisijai priėmus teigiamą sprendimą, galėtų gauti lėšų;***

Pakeitimas 19

Pasiūlymas dėl reglamento 8 straipsnio 3 dalis

Komisijos siūlomas tekstas

3. Visos pagal šią Priemonę finansuojamos ir įsigyjamoms prekėms ir medžiagoms yra bet kurios 1 dalies a ir b punktuose nurodytos šalies kilmės, išskyrus atvejus, kai prekės ir medžiagos negali būti įsigytos bet kurioje iš tų šalių priimtinomis sąlygomis. Be to, taikomos 6 dalyje nustatytos apribojimų taisyklės.

Pakeitimas

3. Visos pagal šią Priemonę finansuojamos ir įsigyjamoms prekėms ir medžiagoms yra bet kurios 1 dalies a ir b punktuose nurodytos šalies kilmės ***ir atitinkančios, kai įmanoma, aukštas socialinius ir aplinkosaugos kriterijus***, išskyrus atvejus, kai prekės ir medžiagos negali būti įsigytos bet kurioje iš tų šalių priimtinomis sąlygomis. ***Tokiu atveju viešieji pirkimai turėtų atitikti dabartinius ir būsimus ES reglamentus dėl išsamaus patikrinimo tiekimo grandinėse***. Be to, taikomos 6 dalyje nustatytos apribojimų taisyklės.

Pakeitimas 20

Pasiūlymas dėl reglamento 8 straipsnio 6 dalies b punktas

Komisijos siūlomas tekstas

b) kai veiksmas ar konkrečios sutarčių sudarymo procedūros turi įtakos saugumui ar viešajai tvarkai, visų pirma Sąjungos, jos valstybių narių ar bet kurio iš paramos gavėjų strateginiam turtui ir interesams, įskaitant skaitmeninės infrastruktūros (be kita ko, 5G tinklo infrastruktūros), ryšių ir informacinių sistemų bei susijusių tiekimo grandinių saugumą, atsparumą ir

Pakeitimas

b) kai veiksmas ar konkrečios sutarčių sudarymo procedūros turi įtakos saugumui ar viešajai tvarkai, visų pirma Sąjungos, jos valstybių narių ar bet kurio iš paramos gavėjų strateginiam turtui ir interesams, įskaitant skaitmeninės infrastruktūros (be kita ko, 5G tinklo infrastruktūros), ryšių ir informacinių sistemų bei susijusių tiekimo grandinių saugumą, atsparumą ir

vientisumo apsauga.

vientisumo apsauga, *ir atvejus, kai veiksmas ar sutarties sudarymo procedūra neatitinka ekonominio saugumo strategijos.*

Pakeitimas 21

Pasiūlymas dėl reglamento 11 straipsnio 5 dalis

Komisijos siūlomas tekstas

5. Reformų darbotvarkėse laikomasi 4 straipsnyje nustatytų bendrųjų principų.

Pakeitimas

5. Reformų darbotvarkėse laikomasi 4 straipsnyje nustatytų bendrųjų principų *ir jos rengiamos atvirai ir skaidriai, konsultuojantis su visomis suinteresuotomis šalimis.*

Pakeitimas 22

Pasiūlymas dėl reglamento 14 straipsnio 4 dalis

Komisijos siūlomas tekstas

4. Vertinant paramos gavėjų pateiktas reformų darbotvarkes, Komisijai gali padėti ekspertai.

Pakeitimas

4. Vertinant paramos gavėjų pateiktas reformų darbotvarkes, Komisijai gali padėti *nepriklausomi ekspertai, įskaitant pilietinės visuomenės ekspertus.*

**PRIEDAS. SUBJEKTAI AR ASMENYS,
IŠ KURIŲ NUOMONĖS REFERENTAS GAVO INFORMACIJOS**

Nuomonės referentas, prisiimdamas visą atsakomybę, pareiškia, kad negavo informacijos iš jokio subjekto ar asmens, kuris turi būti nurodytas šiame priede pagal Darbo tvarkos taisyklių I priedo 8 straipsnį.

NUOMONĘ TEIKIANČIO KOMITETO PROCEDŪRA

Pavadinimas	Vakarų Balkanų reformų ir ekonomikos augimo priemonės nustatymas
Nuorodos	COM(2023)0692 – C9-0408/2023 – 2023/0397(COD)
Atsakingi komitetai Paskelbimo plenariniame posėdyje data	AFET BUDG 18.1.2024 18.1.2024
Nuomonę pateikė Paskelbimo plenariniame posėdyje data	INTA 18.1.2024
Nuomonės referentas (-ė) Paskyrimo data	Helmut Scholz 28.11.2023
58 straipsnis – Bendra komitetų procedūra Paskelbimo plenariniame posėdyje data	18.1.2024
Priėmimo data	19.2.2024
Galutinio balsavimo rezultatai	+: 28 -: 3 0: 0
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę nariai	Anna-Michelle Asimakopoulou, Geert Bourgeois, Jordi Cañas, Paolo De Castro, Heidi Hautala, Danuta Maria Hübner, Martine Kemp, Bernd Lange, Margarida Marques, Gabriel Mato, Sara Matthieu, Carles Puigdemont i Casamajó, Samira Rafaela, Catharina Rinzema, Inma Rodríguez-Piñero, Helmut Scholz, Joachim Schuster, Dominik Tarczyński, Marie-Pierre Vedrenne, Iuliu Winkler, Jan Zahradil
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę pavaduojantys nariai	Marek Belka, Udo Bullmann, Enikő Győri, Svenja Hahn, Sandra Kalniete, Lydie Massard, Manuela Ripa
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę pavaduojantys nariai (209 straipsnio 7 dalis)	Pascal Arimont, Lukas Mandl, Tomas Tobé

GALUTINIS VARDINIS BALSAVIMAS NUOMONĘ TEIKIANČIAME KOMITETE

28	+
NI	Enikő Győri, Carles Puigdemont i Casamajó
PPE	Pascal Arimont, Anna-Michelle Asimakopoulou, Danuta Maria Hübner, Sandra Kalniete, Martine Kemp, Lukas Mandl, Gabriel Mato, Tomas Tobé, Iuliu Winkler
Renew	Jordi Cañas, Svenja Hahn, Samira Rafaela, Catharina Rinzema, Marie-Pierre Vedrenne
S&D	Marek Belka, Udo Bullmann, Paolo De Castro, Bernd Lange, Margarida Marques, Inma Rodríguez-Piñero, Joachim Schuster
The Left	Helmut Scholz
Verts/ALE	Heidi Hautala, Lydie Massard, Sara Matthieu, Manuela Ripa
3	-
ECR	Geert Bourgeois, Dominik Tarczyński, Jan Zahradil
0	0

Sutartiniai ženklai:

+ : už

- : prieš

0 : susilaikė